

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی بابل

Lab Book

آناتومی

ویژه دانشجویان پزشکی عمومی

تهیه کنندگان: دکتر علی اکبر رجب زاده (استادیار، دکتری تخصصی علوم تشریح)، دکتر فرزین صادقی (مدیر دفتر توسعه آموزش پزشکی دانشکده)، سمیه اولادی (کارشناس ارزشیابی و امتحانات)، دکتر فریده فیضی (مدیر گروه علوم تشریح)، دکتر ناصر شکرزاده (مسئول سالن تشریح)، نغمه نوری (کارشناس گروه علوم تشریح).

مشخصات دانشجو

شماره دانشجویی:

سال ورودی:

نام و نام خانوادگی:

نیمسال تحصیلی:

اساتید بخش تشریح

دکتر سید غلامعلی جورسرانی (استاد/ دکتری تخصصی آناتومی)، دکتر فریده فیضی (استادیار/ دکتری تخصصی بافت شناسی/ مدیر گروه)، دکتر نبی اله سلطانیپور (استادیار/ دکتری تخصصی آناتومی)، دکتر محسن پورقاسم (استاد/ دکتری تخصصی آناتومی)، دکتر سید مهرداد فارسی (دانشیار/ دکتری تخصصی آناتومی)، دکتر لیلا بیگم حجازیان (استادیار/ دکتری تخصصی علوم تشریح)، دکتر ناصر شکرزاده (استادیار/ دکتری تخصصی علوم تشریح)، دکتر علی اکبر رجب زاده (استادیار/ دکتری تخصصی علوم تشریح).

تعداد واحد: ۲/۵ واحد

شناسنامه درس / عنوان دوره: تشریح عملی

نام مسئول واحد درسی: اساتید دارای ابلاغ درس ترم مربوطه

گروه هدف: دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه

مکان برگزاری: دانشکده پزشکی، گروه علوم تشریح

آدرس پستی: Anatomymubabol@gmail.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	اهداف
۲	روش کار و مقررات تکمیل Lab book
۳	برنامه و مقررات کلی سالن مولاژ/تالار تشریح
۳	اهداف کلی آموزشی فراگیران
۴	اهداف ویژه آموزشی فراگیران
۵	توانمندی های مورد انتظار
۶	محتوای آموزشی و برنامه کلی
۷	جدول ثبت (فرم شماره ۱)
۱۰	جدول ارزشیابی مهارت های عملی (فرم شماره ۲)
۱۳	جدول مهارت های مشاهده ای عملی (فرم شماره ۳)
۱۴	پرسشنامه ارزشیابی رفتار حرفه ای دانشجویان در سالن مولاژ/تالار تشریح
۱۵	ارزشیابی نهایی فراگیران
۱۶	منابع اصلی درس

مقدمه:

علم آناتومی پایه و اساس علم پزشکی بوده و اصولاً با تمام شاخه های پزشکی که در آنها جهت تشخیص اولیه بیماری ها باید علایم بالینی مورد تحلیل قرار گیرد، ارتباط مستقیم دارد. یکی از نتایج دانش آناتومی، توانایی در تحلیل صحیح مشاهدات بالینی است. همچنین مطالعه آناتومی بدن انسان به عنوان پایه و اساس مباحث بالینی پزشکی، برای دانشجویان گروه علوم پزشکی به ویژه رشته پزشکی ضرورتی اجتناب ناپذیر است. بنابراین ارتقاء کیفیت آموزش آن تاثیر مستقیمی بر ارتقاء کیفیت آموزش پزشکان و دانشجویان رشته های علوم پزشکی می گذارد.

با توجه به این مهم، ثبت فعالیت های آموزشی در افزایش یادگیری و درک مفاهیم درس آناتومی می تواند کمک کننده باشد. از آنجائیکه تدوین راهکاری علمی، عملی و اصولی متناسب با سطح درک فراگیران بسیار ضروری بنظر می رسد، لذا در این مجموعه سعی شده با روشی استاندارد فعالیت های عملی و کاربردی آناتومی با رویکرد بالینی در قالب یک کتابچه آزمایشگاهی (Lab Book) توسط دانشجویان ثبت و گردآوری شود تا بتواند به ارتقاء سطح آموزش آنان کمک نماید.

اهداف کتابچه:

این کتابچه با اهداف ذیل تهیه شده است:

- ثبت دقیق کلیه تجارب عملی در سالن مولاز/تالار تشریح
- کمک به ارزیابی میزان اثر بخشی آموزش های عملی توسط اعضای هیات علمی گروه تشریح
- پی بردن به نقاط قوت و ضعف آموزش دانشجویان در حیطه مهارتی-حرکتی
- دسترسی به اطلاعات مورد نیاز به منظور بررسی کلیه تجاربی که دانشجویان در طی واحد تشریح عملی بدست می آورند.

روش کار و مقررات مربوط به تکمیل Lab Book:

- در شروع هر دوره آموزشی این مجموعه در طی یک جلسه توجیهی توسط مسئول واحد آموزشی یا کارشناس سالن تشریح در اختیار شما قرار می گیرد.
- تکمیل Lab Book باید از ابتدای دوره آموزشی آغاز گردد. برای کاهش موارد خطا در ثبت اطلاعات توصیه می شود که این دفترچه گزارش را همواره به همراه داشته باشید.
- دانشجویان باید اقدامات عملی خود را بر اساس دفترچه، ثبت و به امضاء استاد مربوطه یا کارشناس سالن تشریح در جداول مندرج در Lab Book برسانند.
- گروه آموزشی می تواند در هر زمان که تشخیص دهد Lab Book را بررسی نماید.
- نگهداری این دفترچه تا پایان دوره مربوطه الزامی است و دانشجو موظف است Lab Book خود را در پایان دوره برای محاسبه نمره نهایی به مسئول درس یا کارشناس سالن تشریح تحویل دهد.
- چنانچه دانشجو دفترچه خود را ارائه ندهد، امتیاز مربوطه را کسب نخواهد کرد و حق اعتراض از وی سلب خواهد شد.

برنامه و مقررات کلی بخش تشریح (سالن مولاژ و تالار تشریح)

هر دانشجو باید :

- بر اساس برنامه گروه مربوطه در سالن مولاژ/تالار تشریح حضور یابد.
- دانشجو در تمام این ساعات زیر نظر استاد مربوطه عمل نماید.
- اجرای دستورات استاد مربوطه الزامی است.
- هر دانشجو جلسه در نیمسال تحصیلی مربوطه خواهد داشت.
- حداکثر یک جلسه غیبت در دوره آموزشی مجاز می باشد
- باید قبل از استاد در سالن مولاژ/تالار تشریح حضور یابد.
- حداقل گزارش کار عملی با امضاء استاد مربوطه یا کارشناس سالن تشریح در پایان دوره ارائه دهد.
- پوشیدن روپوش سفید الزامی می باشد.
- قبل از خروج شست و شوی دستها الزامی می باشد.
- از آوردن لوازم شخصی اجتناب شود.
- خوردن و آشامیدن در سالن مولاژ/تالار تشریح ممنوع می باشد.
- انضباط و رعایت اخلاق حرفه ای از اهم قوانین بخش می باشد.

اهداف کلی آموزشی فراگیران:

- ۱- مطالب آموزش داده شده در درس تشریح را تقویت نموده و در سالن مولاژ/تشریح بکار بندند.
- ۲- با نحوه ارائه گزارش کار در سالن مولاژ/تالار تشریح آشنا شوند.
- ۳- با اصول اخلاقی حاکم بر حرفه پزشکی بویژه هنگام کار با کاداور (جسد) آشنا گردند.
- ۴- آناتومی نرمال و انواع واریاسیون (گوناگونی) های احتمالی را بشناسند.
- ۵- به اهمیت کاربرد آناتومی در تشخیص بیماریها پی ببرند.
- ۶- با آناتومی کاربردی و رادیولوژیک آشنا گردند.

اهداف ویژه آموزشی فراگیران:

- ۱- ارگان ها و اجزاء تشکیل دهنده هر یک از دستگاه های بدن را بشناسند.
- ۲- با شکل و اندازه طبیعی ارگان های مختلف بدن بصورت مولاژ و یا واقعی آشنا شوند.
- ۳- مجاورت هر یک از ارگان های مربوط به دستگاه های مختلف بدن را بشناسند.
- ۴- با نحوه خونرسانی و عصب دهی انواع دستگاه های بدن آشنا گردند.
- ۵- ارتباطات بالینی بین بیماری ها با آناتومی نرمال بدن را مقایسه نمایند.
- ۶- ارگان های مختلف بدن را در تصاویر رادیوگرافی تشخیص دهند.

توانمندی‌های مورد انتظار

***توانمندی های عملی که باید در سالن مولاژ/تالار تشریح کسب نموده و قادر به انجام آن بطور مستقل باشند. گزارش آن در فرم شماره ثبت گردد: (انجام حداقل ۶ مورد برای هر یک از مهارت های زیر توسط فراگیر الزامی می باشد)**

- ۱- نامگذاری اجزاء تشکیل دهنده دستگاه مورد مطالعه
- ۲- تقسیم بندی بخش های مختلف دستگاه مورد مطالعه
- ۳- جاگذاری صحیح استخوانهای مربوط به اسکلت مرتبط با دستگاه مورد مطالعه
- ۴- مشخص نمودن محل یا محل های اتصال عضلات و لیگامان های مربوطه به استخوان ها
- ۵- تشخیص ارگان های مربوط به دستگاه مورد مطالعه بر روی کادآور
- ۶- مشخص نمودن و نامگذاری عروق خونی تغذیه کننده بخش های مختلف دستگاه مورد مطالعه
- ۷- مشخص نمودن و نامگذاری شاخه های عروقی و عصبی دستگاه مورد مطالعه بر روی کادآور
- ۸- مشخص نمودن عناصر مجاور با هر یک از بخش های مختلف دستگاه مورد مطالعه
- ۹- تشخیص ارگان های مختلف دستگاه مورد مطالعه بر روی انواع کلیشه های رادیوگرافی

محتوای آموزشی و برنامه کلی

سرفصل کلی درس تشریح عملی

جلسه	موضوع
اول	آشنایی با سالن مولاژ/تالار تشریح و اخلاق حرفه ای در نحوه برخورد با جسد
دوم	بررسی استخوان ها، لیگامان ها و عضلات دستگاه مورد مطالعه
سوم	آشنایی با لایه های تشکیل دهنده جدار بدن، انواع فاسیایها و تقسیم بندی کمپارتمان های مربوطه
چهارم	آشنایی با عروق خونی، مسیر لنف و اعصاب سطحی مربوط به جدار بدن بر روی مولاژ و جسد
پنجم	بررسی ارگان های مختلف تشکیل دهنده دستگاه مورد مطالعه و بخش های مختلف هر ارگان
ششم	بررسی مجاورت احشاء، عروق خونی و اعصاب با ارگان های دستگاه مورد مطالعه بر روی مولاژ و جسد
هفتم	آشنایی با آناتومی نرمال ارگان های دستگاه مورد مطالعه بر روی انواع کلیشه های رادیوگرافی
هشتم	بررسی انواع واریاسیون های مربوط به ارگانها و عروق خونی یا اعصاب دستگاه مورد مطالعه
نهم	
دهم	
یازدهم	

جدول ثبت (فرم شماره ۱)

فرم شماره ۱: جدول ثبت و ارزیابی گزارش کار عملی

امضای استاد/مسئول سالن تشریح	کیفیت				نتیجه و تفسیر	دستگاه مورد مطالعه	تاریخ گزارش	ردیف (جلسه)
	(۱) جهت	(۲) محتوا	(۳) شیوه	(۴) ارائه				
								۱
								۲
								۳
								۴
								۵

فرم شماره ۱: جدول ثبت و ارزیابی گزارش کار عملی

امضای استاد/مسئول سالن تشریح	کیفیت				نتیجه و تفسیر	دستگاه مورد مطالعه	تاریخ گزارش	ردیف (جلسه)
	(۱) تجهیز	(۲) روش کار	(۳) نحوه	(۴) علاقه				
								۶
								۷
								۸
								۹
								۱۰

فرم شماره ۱: جدول ثبت و ارزیابی گزارش کار عملی

امضای استاد/مسئول سالن تشریح	کیفیت				نتیجه و تفسیر	دستگاه مورد مطالعه	تاریخ گزارش	ردیف (جلسه)
	(۱) چشمه	(۲) چشمه	(۳) چشمه	(۴) چشمه				
								۱۱
								۱۲
								۱۳
								۱۴
								۱۵

جدول ارزشیابی مهارت های عملی (فرم شماره ۲)

فرم شماره ۲: جدول ارزشیابی مهارت های عملی – نحوه جاگذاری صحیح استخوان ها

نام و امضاء استاد / دستیار	کیفیت انجام مهارت				تاریخ انجام	نمره
	(۱) ضعیف	(۲) متوسط	(۳) خوب	(۴) عالی		
						۱
						۲
						۳
						۴
						۵

فرم شماره ۲: جدول ارزشیابی مهارت های عملی – مشخص نمودن محل اتصال عضلات به استخوان ها

نام و امضاء استاد / دستیار	کیفیت انجام مهارت				تاریخ انجام	نمره
	(۱) ضعیف	(۲) متوسط	(۳) خوب	(۴) عالی		
						۱
						۲

فرم شماره ۲: جدول ارزشیابی مهارت های عملی- نامگذاری و تقسیم بندی عضلات

نام و امضاء استاد / دستیار	کیفیت انجام مهارت				تاریخ انجام	نمره
	(۱) خوب	(۲) متوسط	(۳) بد	(۴) عالی		
						۱
						۲
						۳
						۴
						۵

فرم شماره ۲: جدول ارزشیابی مهارت های عملی- نامگذاری شاخه های عروقی-عصبی

نام و امضاء استاد / دستیار	کیفیت انجام مهارت				تاریخ انجام	نمره
	(۱) خوب	(۲) متوسط	(۳) بد	(۴) عالی		
						۱
						۲
						۳
						۴
						۵

فرم شماره ۲: جدول ارزشیابی مهارت های عملی - مشخص نمودن مجاورت ها

نام و امضاء استاد / دستیار	کیفیت انجام مهارت				تاریخ انجام	نمره
	(۱) دقیق	(۲) متوسط	(۳) بد	(۴) عالی		
						۱
						۲
						۳

جدول مهارت‌های مشاهده ای عملی

فرم شماره ۳: جدول مهارت‌های مشاهده ای عملی

ردیف	موضوع	تاریخ	نام و امضاء استاد/ مسئول سالن
	تقسیم بندی بخش های مختلف ارگان ها بر روی کاد آور		
۱	تشخیص انواع عروق خونی و اعصاب بر روی کاد آور		
۲	نامگذاری شاخه های مختلف عروق خونی و اعصاب بر روی کاد آور		
۳	تعیین مجاورتها و واریاسیون های ارگان ها		
۴	تشخیص ارگان های مختلف بر روی کلیشه های رادیوگرافی		

پرسشنامه ارزشیابی اخلاق حرفه‌ای در سالن مولاژ/تالار تشریح

گروه آموزشی:

نام و نام خانوادگی دانشجو:

ردیف	گویه ها	گروه آموزشی:				
		ضعیف (۱)	متوسط (۲)	خوب (۳)	بسیار خوب (۴)	عالی (۵)
۱	به‌موقع در سالن حاضر می‌شود.					
۲	اصول ایمنی را رعایت می‌کند.					
۳	با اساتید، کارشناسان و سایر فراگیران محترمانه برخورد می‌کند.					
۴	وظایف محوله را به‌درستی انجام می‌دهد.					
۵	خطاهای خود را می‌پذیرد.					
۶	در نگهداری مولاژها و جسد دقت و توجه کافی دارد					
۷	با پرسش از اساتید سعی می‌کند کمبودهای دانشی و مهارتی خود را برطرف سازد					
۸	پوشش و ظاهر متناسب با محیط سالن تشریح را دارد.					

کسب حداقل ۷۰٪ درصد نمره (۱/۴ از ۲ نمره) جهت گذراندن دوره الزامی است.

امضای ارزیابی‌شونده

نام و نام خانوادگی مسئول سالن/مهر و امضا

ارزشیابی نهایی فراگیران

تام و نام خانوادگی دانشجو: *نمره دانشجو شامل موارد زیر می باشد:

ردیف	موضوع	سقف نمره	نمره کسب شده
۱	نمره Lab Book	۲	
۲	چکلیست ارزیابی اخلاق حرفه‌ای	۲	
۳	نمره آزمون OSLE پایان دوره	۸	
۴	آزمون کتبی	۸	
۵	نمره نهایی	۲۰	

امضا معاون آموزشی مرکز

امضا مدیر گروه

منابع اصلی درس:

منابع درس تشریح عملی در طول دوره عبارتند از:

- 1- Frank H. Netter. Atlas of Human Anatomy. 7th Edition. Elsevier Health Sciences, 2018.
- 2- Anne MR Agur, Arthur F Dalley. Grants atlas of anatomy. 13th Edition, LWW, 2012.
- 3- Johannes W. Rohen. Color Atlas of Anatomy: A Photographic Study of the Human Body.